

13. Ο Ιουστινιανός μεταρρυθμίζει τη διοίκηση και τη νομοθεσία

1. Αντιστοιχίστε τα πρόσωπα με τις ιδιότητές τους:

Ιουστινιανός	•	•	Στρατηγός
Θεοδώρα	•	•	Αυτοκράτορας
Τριβωνιανός	•	•	Αρχιτέκτονας
Καππαδόκης	•	•	Αυτοκράτειρα
Ανθέμιος	•	•	Νομομαθής
Ισίδωρος	•	•	Οικονομολόγος
Βελισάριος	•		
Ναρσής	•		

2. Ο Ιουστινιανός επέβαλε δασμούς στα εισαγόμενα προϊόντα. Γιατί νομίζεις ότι το έκανε; Συμβαίνει κάτι παρόμοιο σήμερα;

3. Διαβάστε το κείμενο του Προκόπιου και προσέξτε τις υπογραμμισμένες λέξεις. Παρατηρήστε και την εικόνα **3** και συζητήστε τους πιθανούς λόγους που επέβαλαν στον αυτοκράτορα να πάρει αυτά τα μέτρα. Βοήθησαν αυτά στην καλύτερη οργάνωση της αυτοκρατορίας;

«ο αυτοκράτορας οργάνωσε τα σύνορα και τους μεγάλους εμπορικούς δρόμους με μια αδιάκοπη σειρά φρουρίων. Τη φύλαξη τους ανέθεσε μόνο σε Βυζαντινούς στρατιώτες».

Προκόπιος, *Υπέρ των πολέμων*

4. Ποιες από τις παρακάτω μεταρρυθμίσεις του Ιουστινιανού είναι **διοικητικές** και ποιες **νομοθετικές**; Βάζω **Δ** ή **Ν** στο αντίστοιχο ορθογώνιο.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ
Καταργούνται με νόμο τα προνόμια των Δήμων.		
Κωδικοποιούνται οι νόμοι και ψηφίζονται νέοι.		
Εισπράττονται δασμοί από τα εισαγόμενα προϊόντα.		
Βελτιώνεται το οδικό δίκτυο της αυτοκρατορίας.		
Ο στρατός αναλαμβάνει τη φύλαξη των συνόρων.		
Κόβονται νέα νομίσματα και κυκλοφορούν παντού.		

14. Η Στάση του «νίκα»

1. Πώς επικοινωνούσε ο λαός με τον αυτοκράτορα; Με ποιον τρόπο επικοινωνούν σήμερα οι πολίτες με τους κυβερνήτες τους και πώς ελέγχουν το κράτος; Συζητήστε το θέμα αυτό στην τάξη. Αναζητήστε ομοιότητες και διαφορές.
2. Αντιμετώπισε σωστά ο Ιουστινιανός τους στασιαστές; Πώς αξιολογείτε τις ενέργειες και των δύο πλευρών; Με ποιον τρόπο νομίζετε ότι θα μπορούσαν να ρυθμιστούν οι διαφορετικές απόψεις και να αποτραπούν οι συγκρούσεις;
3. Βάλτε τα παρακάτω γεγονότα σε αριθμητική σειρά (1 έως 10) ανάλογα με τον χρόνο που έγιναν.

	Η φρουρά των αγώνων προσπάθησε να τους διαχωρίσει.
1	Ο Ιουστινιανός ρύθμισε με νόμο τον τρόπο λειτουργίας του ιππόδρομου.
	Στον ιππόδρομο ξέσπασαν ταραχές ανάμεσα στους Πράσινους και Βένετους.
	Η αυτοκρατορική φρουρά έπνιξε τη στάση στο αίμα.
	Οι στασιαστές ξεχύθηκαν στην πόλη, κραυγάζοντας «νίκα-νίκα».
	Ο Ιουστινιανός αποφάσισε να εγκαταλείψει τον θρόνο και να φύγει.
	Η αυτοκράτειρα Θεοδώρα τον έπεισε να αλλάξει την απόφασή του.
	Οι μεταρρυθμίσεις δυσαρέστησαν τους οργανωτές των ιπποδρομιών.
	Ο ιππόδρομος γέμισε νεκρούς και η πόλη ερείπια.
	Οι ιπποδρομίες καταργήθηκαν.

4. Συμπληρώσω την ακροστιχίδα του Ιουστινιανού.

Ι _____

Από εκεί ξεκίνησε η στάση του «νίκα».

Ο _____

Οι δήμοι ήταν οι ..... των ιπποδρομιών.

Υ _____

Αυτόν ανακήρυξαν αυτοκράτορα οι στασιαστές.

Σ _____

Στη ..... του «νίκα» δε νίκησε κανείς.

Τ _____

Τόσες χιλιάδες ήταν τα θύματα των ταραχών.

Ι _____

Ήταν ο Προκόπιος.

Ν _____

Αυτό το σύνθημα έλεγαν οι στασιαστές.

Ι _____

Το μικρό όνομα του Καππαδόκη.

Α _____

Αυτή η φρουρά μπήκε στον ιππόδρομο.

Ν _____

Ένας από τους στρατηγούς του Ιουστινιανού.

Ο _____

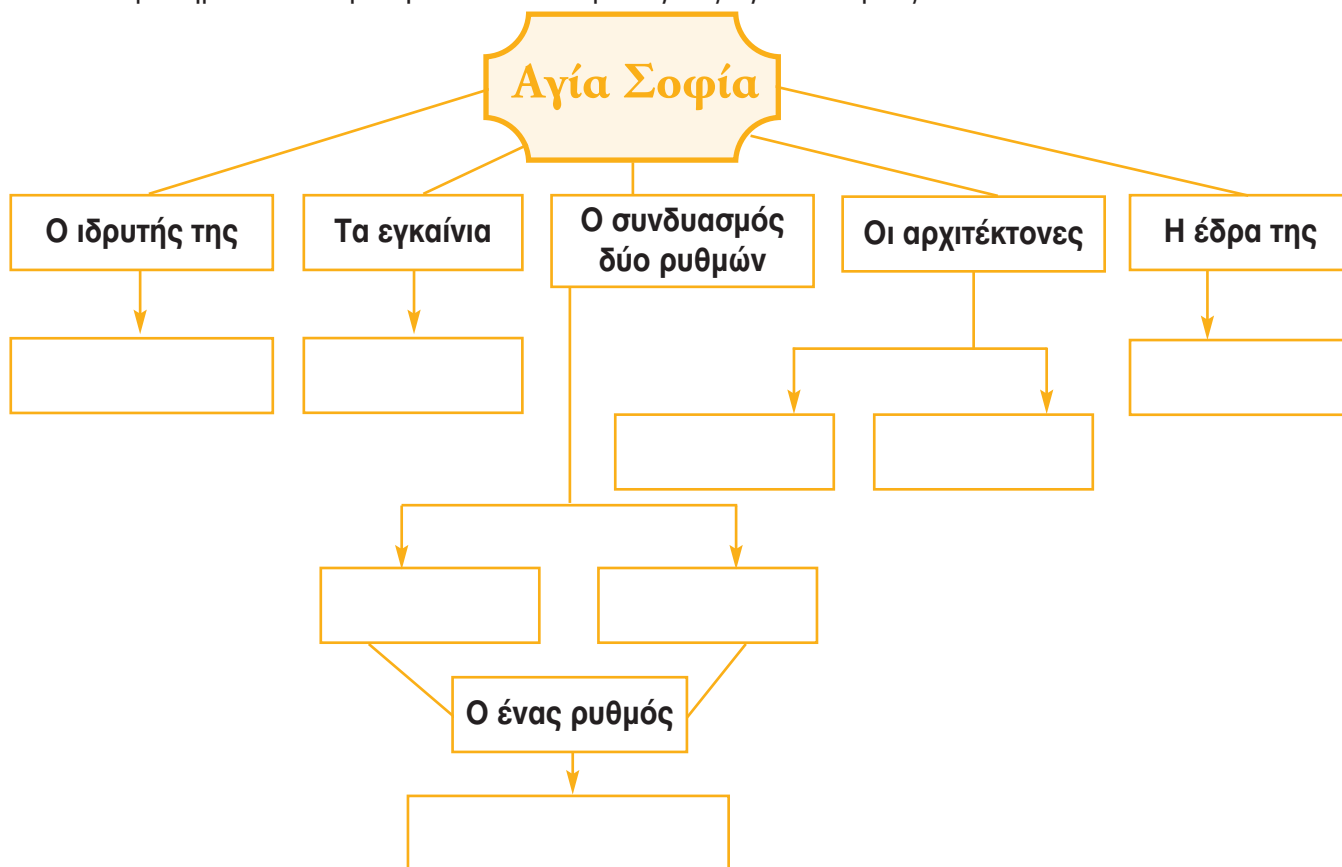
Οι ..... των δήμων δημιούργησαν τις ταραχές.

Σ _____

Ήταν ο Βελισάριος.

15. Η Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής

1. Συμπληρώστε τα ορθογώνια πλαίσια με τις λέξεις που ταιριάζουν.

2. Οργανώστε μια επίσκεψη στον ναό της ενορίας σας ή σε άλλον της περιοχής σας. Ρωτήστε και μάθετε, από τον ιερέα ή άλλους που γνωρίζουν, τη «**μικρή τους ιστορία**». Σημειώστε τις πληροφορίες, φωτογραφίστε τους και συζητήστε γι' αυτούς στην τάξη.

3. Στους **Χριστιανούς της Μεσσηνίας**, ένα χωριό κοντά στα Φιλιατρά, είναι χτισμένη η όμορφη βυζαντινή εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα. Οι κάτοικοι του χωριού και της περιοχής, μιλώντας γι' αυτή και σήμερα, λένε με περηφάνια:

«**Άγια Σωτήρα στο Μοριά κι Άγια Σοφιά στην Πόλη**».

Συζητήστε αυτή την παροιμιακή φράση σύγκρισης των δυο ναών. Αναζητήστε τους λόγους που διατηρήθηκε επί τόσους αιώνες στο στόμα του λαού μας.

4. Ένα νησιώτικο δημοτικό μας τραγούδι, επαινώντας την ομορφιά μιας κόρης λέει:

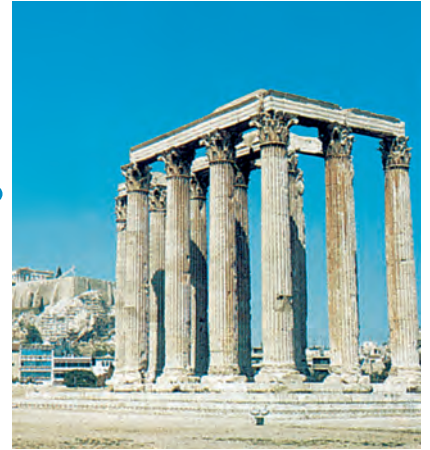
«**Σαν τα μάρμαρα της Πόλης, που είναι στην Αγια-Σοφιά,
Έτσι τα 'χεις ταιριασμένα μάτια, φρύδια και μαλλιά**».

Σχολιάστε τα λόγια του τραγουδιού. Αναζητήστε στο περιβάλλον σας και άλλα τραγούδια, ποιήματα ή παραδόσεις που μιλούν για την Πόλη και τη Μεγάλη Εκκλησία.

5. Αντιστοιχίστε τις εικόνες με τους αρχαίους και χριστιανικούς ρυθμούς ναών, που εκφράζει καθεμιά από αυτές.

Κορινθιακός

Βασιλική με τρούλο

Περίκεντρος

Βασιλική

Δωρικός

Ιωνικός

16. Το Βυζαντινό κράτος μεγαλώνει και φτάνει στα παλιά σύνορα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας

1. Διαβάστε τις τέσσερις παραγράφους του μαθήματος και βάλτε πλαγιότιτλους:

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ	ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΣ
1η	
2η	
3η	
4η	

2. Βάλτε στα κενά ορθογώνια πλαίσια **Θ** για τα θετικά και **Α** για τα αρνητικά αποτελέσματα των πολέμων του Ιουστινιανού στη Δύση:

	Επανακτήθηκαν τα χαμένα εδάφη της αυτοκρατορίας.
	Διαλύθηκαν τα κράτη των Γόθων και των Βανδάλων.
	Κουράστηκε και αποδυναμώθηκε ο στρατός.
	Αυξήθηκε το γόητρο του Βυζαντίου.
	Οι Πέρσες έγιναν απειλητικοί στην Ανατολή.
	Εξαντλήθηκαν τα οικονομικά του κράτους.
	Κέρδισε δόξα ο αυτοκράτορας.
	Αποδυναμώθηκαν οι φρουρές των συνόρων.
	Έγιναν έργα στις δυτικές επαρχίες.
	Έφτασε η αυτοκρατορία στα παλιά της σύνορα.
	Δυσανεστήθηκαν οι πολίτες από τους συνεχείς πολέμους.
	Άνοιξαν οι δρόμοι του εμπορίου και της ναυτιλίας.

3. Ο Θεοδοσίος Α΄ χώρισε, το 395 μ.Χ., την αυτοκρατορία σε Ανατολική και Δυτική. Ο Ιουστινιανός, εκατόν πενήντα χρόνια αργότερα, την επανένωσε. Συγκρίνετε τις αποφάσεις των δύο αυτοκρατόρων και σχολιάστε τα αποτελέσματα που είχε καθεμιά.

4. Διαβάστε το κείμενο-πηγή 4 και υπογραμμίστε τις φράσεις που μιλούν για τις οικονομικές επιπτώσεις των πολέμων. Συζητήστε τους λόγους που (πιθανόν) ανάγκασαν τον Ιουστινιανό να βάλει αυτό το κείμενο σε νόμο (Νεαρά) του κράτους. Σχολιάστε ιδιαίτερα τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου.

5. Στις παρακάτω ερωτήσεις για τον Ιουστινιανό διαγράψτε ό,τι είναι λανθασμένο σε κάθε πρόταση, για ν' αποδίδεται σωστά η ενέργειά του. Δικαιολογήστε και σχολιάστε την επιλογή σας.

Ο Ιουστινιανός:
• Κατάργησε ή συμπλήρωσε και ανανέωσε την παλιά ρωμαϊκή νομοθεσία;
• Πολέμησε τους Πέρσες στην Ανατολή ή τους Γόθους και τους Βανδάλους στη Δύση;
• Το βυζαντινό νόμισμα περιορίστηκε στο Βυζάντιο ή κυκλοφορούσε παντού;
• Στη «στάση του νικά» άκουσε ή αγνόησε τη συμβουλή της Θεοδώρας να μην παραιτηθεί;
• Άνοιξε ή έκλεισε τη Φιλοσοφική σχολή της Αθήνας;
• Χώρισε ή επανένωσε το Ανατολικό με το Δυτικό τμήμα της αυτοκρατορίας;
• Φρόντισε ή απαγόρευσε την ανάπτυξη της μεταξουργίας στο Βυζάντιο;
• Πρωτοέχτισε ή ξαναέχτισε τον ναό της Αγίας Σοφίας;